

„Przegląd Zdrojowy“
wychodzi 1 i 15 każdego
miesiąca przez przeciąg
6 miesięcy.

Adres Redakcyi i Admini-
stracji:
ulica Starowińska L. 12.
Telefon 449.
Konto czek. Nr. 864.330.

Osobom i instytucjom
pragnącym pismo nasze
otrzymywać stale, będzie
„Przegląd Zdrojowy“ nad-
syłany **darmo** za przesta-
niem adresu.

PRZEGLĄD ZDROJOWY

Pismo poświęcone sprawom zdrojowisk
= i miejsc klimatycznych krajowych. =

Redaktor główny: **Dr. Zenon Pelczar.**
Redaktor naczelny: **Dr. Jan Frączkiewicz.**

Ceny ogłoszeń:

Ogłoszenia za 1 wiersz pe-
titowy lub jego miejsce 40
gr. — Nadesłane za wiersz
garmondem lub jego miej-
sce 1 kor. — Ogłosze-
nia oprócz Administracyi
przyjmują R. Mosse i E.
Braun we Wiedniu.

Skład główny we Lwowie:
w Księgarni H. Altenberga;
w Warszawie: Księgarnia
Gebethnera i Wolfa.

Rękopisów nie zwraca się.

TREŚĆ: Listy z Krynicy. — Czarnohora i Gorgany. — Dr. B. Skórczewski: Historia Krynicy. — Korespondencya. Krajowy Związek turystyczny. — Głosy publiczności. — Rozmaitości. — Ogłoszenia.

Listy z Krynicy.

V.

Dnia 16 lipca 1906.

Krynica w Wiedniu na wystawie higienicznej zdo-
była najwyższe odznaczenie, bo otrzymała złoty medal.

Zdrojowisko nasze wystąpiło tam okazale. Na po-
ważnym tle wśród draperyi w górze dominował w środku
herb austriacki a po bokach herby Galicyi. Poniżej roz-
wieszono plany łaźniek mineralnych i borowinowych oraz
kilka dużych fotografij. Między sześciu grafikonami A.
Grabowskiego zawieszono w dębowe ramy ujęte medale
i odznaczenia dotychczas na wystawach zdobyte. Po obu
bokach stały na ziemi piramidy flaszek z wodą ze źródła
Głównego i ze źródła Słotwińskiego oraz otwarte paki
z flaszkami, a nad nimi szklane kasety z borowiną. Na
stole leżał duży album z fotografiami, model wanny sy-
stemu Schwartza, model wanny borowinowej oraz flaszki
z wyciągiem igliwiowym i pastylki wyrobu H. Nitribitta.
Całość przedstawiała się gustownie i poważnie.

Celne miejsce zajmowały tam zestawienia statystyczne
od roku 1857, opracowane przez A. Grabowskiego, obec-
nego zarządcę Krynicy, odnoszące się do frekwencji gości,
kąpeli, wysyłki wody, i dochodów zakładu, a przedsta-
wione graficznie — w liniach krzywych. Dla wszystkich,
którzy zajmują się Krynica, są te zestawienia bardzo
cenne, bo stanowią one jednolicie zgromadzone dokumenty
liczbowe dotyczące rozwoju zdrojowiska, a zaś przedsta-
wione rysunkami mają tę wielką zaletę, że ginie zawilość
liczb a barwne linie obejmuje się jednym rzutem oka.

Grafikon przedstawiający ilość wydawanych w sezo-
nie kąpeli wypadł najmniej szczęśliwie z tego powodu, że
użyto skały jednolitej a nie skały ustosunkowanej do istoty
rzeczy. Autorowi, jako nie lekarzowi nie przyszło na
myśl, że przy leczeniu używa się średnio 10 kąpeli boro-
winowych, 20 kąpeli mineralnych a najmniej 40 zabiegów
wodoleczniczych. W tym stosunku nakreślony grafikon zu-
pełnie inaczej się przedstawi i uwidoczni rozwój zdrojo-

wiska w odpowiednim świetle realnem i finansowem.
Tymczasem przy skali jednolitej, użytej przez autora,
wzrost kąpeli borowinowych wydaje się bardzo nikłym,
a efemeryczny rozwój zakładu wodoleczniczego na rysunku
budzi obawę, że on pochłonie całe zdrojowisko: a to nie
odpowiada istocie rzeczy.

Kąpiele mineralne i borowinowe w stosunku 2 : 1 kre-
ślą linie, które w roku 1883 t. j. w trzecim roku po wy-
budowaniu łaźniek borowinowych prawie zbiegają się ze
sobą i tak utrzymują się do roku 1890. Potem z małym
wahaniem się coraz więcej odchyła się linia kąpeli boro-
winowych, ale ciągle i szybko idzie w górę, jednak nie
może dorównać wznoszeniu się kąpeli mineralnych, gdyż
budynek projektowano przy zapotrzebowaniu 5000 kąpeli
a obecnie ma on wydawać 23818 kąpeli: tak olbrzymiej
pracy nie może on należycie podołać.

Grafikony A. Grabowskiego były bardzo na czasie
w Wiedniu, ale i w kraju mogą się one przydać i mogą
mieć ważne znaczenie. W czasie narad ankiety odezwał
się głos wprawdzie izolowany i cofnięty, ale poważny, że
nasze zdrojowiska nie mają przyszłości, bo się wcale nie
rozwijają. Żadne liczby ustawione w długie kolumny tak
zwięźle, głośno i dokumentnie nie przemówią, jak barwne
linie strzelające śmiało w górę.

Do roku 1886 Krynica rozwijała się normalnie, dość
szybko tak, że przez te 26 lat frekwencya gości podnio-
sła się z 594 na 4041 osób. Potem od roku 1886 do
1898 nastąpiło 12 lat zastoju, bo frekwencya z 4041 pod-
niosła się tylko na 4732 osób; gdy znowu w ostatnich 7
latach od 1898 do 1905 frekwencya wzrasta bardzo
szybko z 4732 na 7405 osób. To znaczy, że w ostatnich
siedmiu latach zwiększyła się frekwencya o 2773 osób
a poprzednio na podniesienie się frekwencyi o tę ilość
potrzeba było 20 lat.

Zupełnie podobnie przedstawia się wzrost kąpeli tak
mineralnych jak też borowinowych, przyczem również za-
rysowuje się wyraźnie te 12 lat zastoju i ostatnie 7 lat
szybkiego wzrostu: w pierwszych kąpiele mineralne pod-

W interesie własnego zdrowia

powinien każdy żądać wszędzie tylko

Tutek cygaretowych z fabryki Rudolfa Herliczki w Krakowie

Ostrzega się przed licznymi naśladownictwami! — Wzory i cenniki wysyła fabryka darmo i opłatnie.

niosły się z 24162 za ledwie na 39380 a borowinowe z 10854 na 15168, gdy w następnych 7 latach kąpiele mineralne z 3938 dochodzą aż do 73727 a borowinowe z 15168 do 23818.

Charakterystyczny jest obraz zakładu wodoleczniczego, który w ciągu 10 lat wzniósł się do 31625 zabiegów, a potem już w cztery lata spadł na 11759 procedur, i odtąd prawie się na tej liczbie utrzymuje, bo nie posiada należytego budynku i odpowiednich urządzeń.

O ile smutnym jest grafikon wysyłki wód krynickich, bo mówi: „nec locus, ubi Troia fuit“, o tyle imponującym jest rysunek dochodów brutto z zakładu rządowego. W siedmiu ostatnich latach linia wznosi się tak wysoko w górę, że na podobne wzniesienie się poprzednio potrzeba było lat 30 czyli, że dochody więcej się zwiększają, niżby to odpowiadało przyrostowi frekwencji. W roku 1898 dochody wynosiły 143410 koron a w roku 1905 podniosły się na 227833 koron czyli zwiększyły się o 84423 koron.

Nie mogąc uzmysłowić tego obrazu tak dokładnie, jak to widać w grafikonach, zestawie tutaj przynajmniej omawiane liczby przedstawiające

	średni przyrost roczny	
	w latach	w latach
	1886—1898	1898—1905
frekwencja osób co rok więcej o	58	382
kąpiele mineralnych	862	4906
„ borowinowych	232	1236
dochodu brutto koron	2728	12035

To znaczy, że gdy w poprzednich 12 latach zwiększała się frekwencja tylko o 58 osób, to w ostatnich 7 latach było średnio o 382 osób co roku więcej; gdy poprzednio wydawano rocznie więcej kąpiele mineralnych 862 a borowinowych 232, to obecnie było rocznie więcej kąpiele mineralnych 4906 a borowinowych 1236; dochód wzrastał średnio rocznie o 2728 koron, a w ostatnich 7 latach ten roczny przyrost do ch o d u wynosił 12035 koron.

Ostatnie 7 lat znaczą się w rozwoju zdrojowiska bardzo wybitnie, powiedziałbym anormalnie pomyślnie, gdyż, w stosunku do poprzednich 12 lat, średnia

roczna frekwencja zwiększyła się przeszło sześciokrotnie, podobnie kąpiele, a dochody zwiększyły się więcej niż pięciokrotnie. Ten wspaniały wzrost i rozwój zdrojowiska zupełnie nie odpowiada inwestycjom, bo te były nieskończenie małe w stosunku do wzrostu. Wystarczy dla określenia rzeczy nadmienić, że w omawianym okresie czasu 19 lat więcej niż podwoiła się ilość wydawanych kąpiele a przybyło tylko 7 waniei.

Wiedeń dał zdrojowisku Krynicy dyplom na złoty medal, ale nie byłby jej dał pieniędzy na konieczne inwestycje. Wiedeń zapewne nie byłby o tem pomyślał, ale dalej wyciągałby zyski z Krynicy i byłby ją doprowadził do zupełnego upadku, gdyby nie osobista a bardzo energiczna interwencja namiestnika Andrzeja hr. Potockiego, który wyszukał odpowiednie fundusze mające być ulokowane w to przedsiębiorstwo. W ten sposób i pod tym naciskiem wstawiono na rok 1907 do budżetu państwowego sumę 800.000 koron na inwestycje w Krynicy, które, na podstawie uchwały Komisji odbytej w Krynicy w Październiku 1904, uznano za konieczne mianowicie: na budowę łazienek borowinowych 300.000 kor.; na budowę łazienek mineralnych 200.000 kor.; na zakład wodoleczniczy 140.000 kor.; na wodociągi 35.000 kor.; oraz na głębokie wiercenia 90.000 kor.

Jak wygląda ta wspaniałomyślność rządu, że pod naciskiem tak bardzo wpływowego w kraju i w państwie człowieka, zgodził się włożyć w to przedsiębiorstwo 800.000 koron, niechaj posłuży to, że tenże sam rząd na Bukowinie, w małej zdrojowisku Dorna Watra, nie posiadającej 2000 osób frekwencji, w ostatnich trzech latach włożył milion dwakroć sto tysięcy koron na inwestycje, a obecnie urządza tam oświetlenie elektryczne. Dorna Watra ani położeniem topograficznym, ani położeniem geograficznym, ani warunkami socjalnymi i narodowymi niema warunków rozwoju. Gdy przeciwnie, te wszystkie warunki Krynica posiada w bardzo wysokim stopniu. Im to właśnie przypisać należy ten nieustosunkowany szybki wzrost w ostatnich latach mimo zupełnego braku inwestycji kąpielowych. Krynica staje się coraz większą koniecznością dla naszego społeczeństwa, dlatego to społeczeństwo musi się domagać, aby to zdrojowisko było takim, jakim być powinno; a człowiekowi, który to spełni, na zawsze to społeczeństwo wdzięcznym pozostanie.

Dr B. Skórczewski.

Czarnohora i Gorgany.

76 km. Mikuliczyn, 601 m. n. p. m. Wielka wieś huculska, przeszło 4.000 mieszkańców, obszarem swym się

gająca aż po granicę węgierską; w miejscu kościołek rzymsko-kat. poczta, telegraf, zarząd dóbr państwowych, posterunek żandarmeryi. Dla letników i przejezdnych kilkanaście will, dom zajezdny katolicki i dwa żydowskie, kilka kramnic, sklep z wyrobami masarskimi.

Przechadzki: 1. Do wodospadu „Kapliwca“ szosą wzdłuż doliny w kierunku Jamny. 2. Na Świniankę. Jest to wschodni koniec połoniny Jawornika ze szcze-

Łazienki mineralne i borowinowe w Krynicy.

Jan Michalik, Cukiernia Lwowska
Krajowa Fabryka Czekolady i Kakao
Kraków, ulica Floryańska L. 45. — Telefonu Nr. 466.

gólnie przejrzystą panoramą gór wchodzących w skład ramienia Hordyjskiego. Przechadzka bardzo wdzięczna.

Wycieczki:

1. Na **Jawornicki Gorgan** (tam i nazad 6—7 godzin przez Świniankę).

2. Na **Liszniów** (1256 m.) tam i z powrotem 5½—6 godzin.

3. Na **Gorgan pod Rokietą** (1046 m.) Tam i z powrotem 4 godzin.

4. Na **Wielką Rokietę** (1114 m.) Tam i z powrotem 7 godzin. Ze szczytów o podobnej wysokości jest Rokietą z pewnością jednym, na który prowadzi droga kołowa. Widok piękny zarówno w doliny ku północy, jakoteż w góry ku południowi.

Z szerokiej kotliny Mikulczyńskiej prowadzi tor ponownie w tym silniejsze zniżenie. Już po 2 km. stoki po obu bokach przybierają na stromości i wysokości, zbliżają się ku sobie. Na lewo widzimy pięknie zalesione stoki Liszniowa (500—600 m. względnej wysokości), na prawo strome ściany Jawornika; dolina wygina się łagodnie przybierając kierunek zachodni; od mostu, którym przerzuca się szosa na prawy brzeg Prutu (lewe okna) poczyna się potężny *widok na alpejskie szczyty Hrebli, Chomiaka i Szymiaka, po kolei się wynurzające. Po chwili znikają jednak z oczu, a tor poczyna zakreślać ¾ kołowy łuk, mający za zadanie obejść najostrejszy ze skrętów doliny. W kulminacji tegoż wpada z lewego brzegu (okna prawe) potok Żeniec pięknie wyrobioną doliną. Tuż za nim wstępuje tor na wschodni stok Hrebli, przed chwilą z okien widzianej, i, dąży w kierunku pierwotnym, znów wprost przeciwnym, t. j. połud.-wschodnim, tak, że z lewych okien, zwróciwszy głowę ku tyłowi pociągu, widać Jawornicki Gorgan i tegoż kamieniste stoki,

Krajobraz wybitnie alpejski. Miejsce to, jakoteż skręt Prutu między Jaremczem a Jamną są to bezprzeczenie dwa najpiękniejsze miejsca w tej dolinie, dające się wygodnie oglądać z okien pociągu.

86 km. **Tatarów**, (mylnie Tartarów), 683 m. n. p. m. osada gminy Mikulczyn, ważny węzeł dróg: odwiecznej drogi na Węgry przez przełęcz Tatarską (Jabłonicką) i drogi przez Worochtę na Czarnohorę, i do doliny Czeremoszu. W miejscu poczta, telegraf, zarząd dóbr kameralnych, tartak (na Błotku) i wielki dworzec myśliwski ks. Lichtensteina. Dla letników większa ilość will, dla wycieczkowców i turystów hotel, restauracja i sklep korzenny. Głębokie wnętrza gór, znaczne wzniesienie nad poziom morza, prześliczne połączenie, jakoteż znakomity punkt wyjścia dla najpiękniejszych wycieczek (Chomiak, Syniak) czynią z Tatarowa letnisko pierwszej rangi.

Przechadzki: szosą wzdłuż Prutu w kierunku Mikulczyzna, drogą krajową w górę Prutu ku Worochcie, wreszcie szosą w dolinę Prutca Jabłonickiego ku Błotnikowi i Jabłonicy.

Wycieczki:

1. Na ***Chomiak**, 1544 m. W rachubę należy wziąć dzień cały, tam i z powrotem do 8 godzin. Chomiak cieszy się wśród szczytów nadpruckich szczególniejszą popularnością; to też pod względem liczby zwiedzają-

cych go rocznie osób, żaden inny szczyt, nie wyjąwszy Howerli, mu nie dorównuje. Sprawia to między innymi i bardzo nań ułatwiony dostęp. Z Tatarowa wiodą tam dwie drogi: przez Błotek i przez Żeniec. Nadmieniamy, że najkorzystniejszym jest jedną z tych wchodzić, a drugą schodzić; dla słabszych poleca się wejście przez Żeniec z powrotem na Błotek, dla wprawniejszych przeciwnie; zaznacza się i to, że część drogi przypadającą na szosę można odbyć doróżką, których przy każdym pociągu pod dostatkiem na dworcu. Cena według umowy, do Błotnika ca 2 Kor., do Żeńca ca 1 Kor. 20 hal.

Dolina Prutu między Tatarowem a Worochtą.

2. Na ***Syniak**, 1664 m. (Dzień cały, radzi się podjechać do Błotka lub Żeńca). Wycieczka ta w porównaniu z poprzednią wymaga silniejszej zaprawy turystycznej. Droga prowadzi tak samo, jak na Chomiak.

Panoramą w stronę półn.-zachodu przewyższa Syniak wszystkie inne szczyty wschodnich Karpat. Jest to widok w samo wnętrze Gorganów, widok tatrzańskim zupełnie miejsca nie ustępujący. Nadmienia się, że Syniak jest najbliższym szczytem, na którym rośnie czerwony różanek, ów znany i tak ulubiony kwiat alpejski.

3. Na **Liszniów**, (3½—4 godzin).

Z Tatarowa dąży kolej dalej w kierunku południowym, mija szosę wiodącą do Jabłonicy a za nią Prutec, którego piękną dolinę widać na chwilę z prawych okien, wreszcie pograża się na nowo w ciasnej szparze Prutu, tchnącej tu również szczególniejszą dziczą. Zdobi ją z lewej strony szereg wierzchołków stokowych Liszniowa, niemal pod miarę równych, z prawej wysoko zawisłe ponure bory Magóry, przerwane w kilku miejscach prostopadłymi urwiskami (piękne odkrytki geologiczne). Wreszcie cieśnina rozszerza się; po obu stronach zieleńią świeżą trawą porośnięte liczne caryny i łąki, rozległe po znaczniejszych tu rozgałęzieniach stokowych, pociąg mija po pięknym wiadukcie Prut po raz trzeci (z lewych okien widać w gaju świerkowym zabudowania Dworku Czarnohorskiego) i osiąga w 93 km. **Worochtę**, 749 m. n. p. m. Osada gminy Mikulczyn; nowy, rzymsko-katolicki kościółek, Zarząd

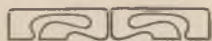
ZDZISŁAW
ZDANOWICZ

w Krakowie, ul. Sławkowska 3
Hotel Saski

poleca:

Kapelusze - Cylindry P. & C.
Habiga, Scotta i inne - Bieliznę męską - Krawaty - Rękawiczki - Płaszcz - Pele-ryny gumowe nieprzemakalne - Kufry - Torby - Paski Plaidy - Necessery.

dóbr państwowych, poczta, telegraf, sanatorium księży, kolonia wakacyjna dla dzieci personalu kolejowego, wielki tartak. Jaremcze i Worochta dzierżą w rzędzie wschodnio-karpackich uzdrowisk miejsca naczelne: Jaremcze swemi europejskimi urządzeniami, Worochta wartością swego geograficznego położenia. Dwie rzeczy składają się głównie na tak korzystne położenie Worochty. Pierwszą jest element klimatyczny. Worochta leży na wysokości 750 m. n. p. m.; będąc od północy niemal szczelnie zasłoniętą (wąską cieśniną Prutu ku Tatarowi, po za nim nadto poprzeczną jej biegowi ścianą Jahodinka zatarasowana) jest cała ta osada silnie ku południowi eksponowana.

Dr. B. SKÓRCZEWSKI.

Historia Krynicy.

Oprócz omówionych już zasług Dr. L. Żuławskiego, że niedopuścił, by to zdrojowisko zupełnie zagładzono, że pierwszy stanął w rzędzie pracowników, aby je podnieść i uczynić zdolnym do dalszego rozwoju, nie małego jest znaczenia jego monografia Krynicy p. t. „Wody kwaśno-żelaziste w Krynicy i td. Nowy Sącz 1857“. Ta praca literacka nie znalazła tego rozgłosu, na jaki zasługiwała, a to z tej przyczyny, że zjawiała się w druku równocześnie z pomnikiem dziełem Prof. Dr. Dietla, dziełem, jakiego nie posiadały i zaszczyty nam pierwszorzędne zdrojowiska Europy. Mrówcza praca, bogata w zdobycze naukowe, prawdziwa skarbnica różnorodnych wiadomości związanych ze zdrojowiskiem pozostała w cieniu, a nawet niemal w zupełnym zapomnieniu. Nie jest to broszurka reklamująca zdrojowisko, ale jest to owoc wieloletniej pracy skreślony na tle zdrojowisk krajowych i zagranicznych z uwzględnieniem zarówno historii jak topografii, etnografii, klimatologii, a główną jej część zajmują spostrzeżenia lekarskie. Podziwiać należy tę żmudną pracę i nagromadzony w niej duży materiał naukowy, ale najwięcej cenić się musi to, że wszędzie przebija myśl, by podnieść to zdrojowisko.

Tutaj spotykamy poraz pierwszy to, że źródło Główny nosił nazwę źródła Heleny, a pobożny nazwę źródła Karola. Nazwa Karola, który w r. 1906 ujęto na nowo w kamionkową cembrzynę i poddano ścisłemu rozbirowi, utrzymała się do dzisiaj, gdy o nazwie Heleny zupełnie zapomniano.

Oprócz osób już wymienionych, bezpośrednio interesowanych i interesujących się Krynica, niewątpliwie zajmowało się nią jeszcze wiele innych. Dla pro-

fesorów wszechnicy Krakowskiej, nie była to sprawa obojętna, bo przed zjazdem komisji zajmował się nią Prof. Dr. Skobel, i zostawił bardzo cenną pracę, drukowaną w „Zrocznikach Tow. nauk. Krakowskiego, a potem wydaną w osobnej odbitce p. t. „Obrazki wód podgórskich mianowicie Krynicy, Bardyowa, Żegiestowa Zulina. Kraków 1857“.

Po dokładnym opisanu stanu zdrojowiska w r. 1856 podaje autor na one czasy bardzo ściśle naukowe przedstawienie, w jaki sposób działa leczniczo wewnętrznie używana woda krynicka i roztrząsa szczegółowo, jak działa woda, kwas węglowy, węglan wapniowy i węglan żelazawy. Następnie zastanawia się nad kąpielami i wyczerpująco rozwija poglądy na resorbcyę w kąpeli, na znaczenie i działanie kwasu węglowego oraz soli w tej wodzie zawartych, a zakończyła swemi spostrzeżeniami lekarskimi na miejscu poczynionemi i wskazaniem lekarskimi.

Uwagi krytyczne dotyczące samego zdrojowiska są bardzo charakterystyczne, dlatego niektóre z nich tutaj przytoczę.

„Tuż nad źródłem znajduje się kapliczka. Mojem zdaniem miejsce to dla świątyni wcale nie właściwe u źródła, do którego przystęp stosunkowo licznym starozakonnym wzbronionym być nie może. Budownik tej kaplicy nie korzystał z ważnej przestrogi: „Ne misceantur sacra profanis: Z tego powodu życzyłbym, żeby ją przeniesiono“... To spełniono dopiero w r. 1863. Tę kapliczkę usunięto, a z funduszu składkowych wybudowano nową, znacznie większą, mogącą pomieścić

Krościenko, widziane z „Księżego lasu“.

60 osób, bardzo kształtną, według planu Feliksa Księżarskiego, na wzgórzu parkowem zwanem Dietlówką.

„Wodę, mającą być pitą, czerpie w Krynicy dziewczyna zanurzając podaną sobie szklanę w czaszy za pomocą kijaz obrączką. Ten sposób postępowania obecnie u zdrojowisk lepiej urzędowych zaniechanym został; ponieważ za każdym zaczerpaniem wody, cała jej ilość zawarta w czaszy burzy się i pozbawia pewnej części gazu; a do tego kubki, ku temu używane nie zawsze pochodzą z rąk czystych. Czasem też usta pijącego są owrzodzone lub jaką inną wadą dotknięte. Przeto nie dziwota, że opłókiwanie kubka takiej osoby w wodzie, którą inni pić mają, obudza w nich obrzydzenie. Słusznie jeden z nowszych balneologów naganiający ten zwyczaj, powiedział, że zbiornik wody lekarskiej nie jest umywalnikiem“. Niestety 50 lat od tego czasu upłynęło, a tego zwyczaju czerpania wody nie zmieniono.

Dalej uzasadnia Prof. Dr. Skobel potrzebę, aby wybudowano chodnik kryty przy źródle dla przechadzki w czasie słyoty. To spełniono dopiero w roku 1872. Krytykuje sposób napełniania flaszek oraz istniejące

FORMAN.

(Chlormethylmenthyleter $C_{10}H_{19}OCH_2Cl$). Przeciw katarowi! Przez wielu lekarzy klinicznie wypróbowany i używany jako **swoisty, idealny lek w katarze**. Polecany jako środek ochronny i kojący w grypie. Sposób zastosowania: Jako zapobiegawczy lub w lekkich postaciach nieżytowych **formanowa wata**. W cięższej postaci nieżyty **formanowe pastylki** do wziewań zapomocą **formanowego naczynia do wziewań**. Użyty stosownie nie zawodzi. — Próbkę i literatura opłatnie.

Drezdeńskie Chemiczne-Laboratoryum, Lingner, Drezno.

Filia dla Austro-Węgier: K. A. LINGNER, Bodenbach n. E. (Podmokłe).

łazienki, które „ab imis fundamentis“ „wymagają zmiany“, a w nowych doradza zaprowadzić sposób ogrzewania Schwarzowy. To się spełniło w roku 1866. Doradza też zaprowadzić kąpiele borowinowe, których już w roku 1858 wydano 126.

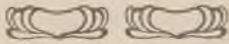
Omawiając brak mieszkań w obec wzmagającej się ilości gości, występuje przeciw temu, że tutaj pomieszczono urząd powiatowy a nie w Muszynie: „tam mogli mieszkać w porządnym domach murowanych tamecznych przemysłowych i zamożnych mieszczan; tutaj z wyjątkiem naczelnika mieszczą się po niewygodnych chałupach na wsi“. Nie uwzględnił jednak Prof. Dr. Skobel, że w ten sposób siłą rzeczy zmuszono przedsiębiorcze jednostki do budowania domów i właśnie do tej budowy pierwsze zabrały się osoby z tego świata urzędniczego, zmuszonego tutaj do stałego pobytu. Tak powstawały domy: Ułan, Biała róża, Lew, Opatrzność, Krakus, Morskie oko, Biały orzeł, Wanda, Sobieski itd.

„Wprawdzie nie wymagam tego, aby się tu znajdowała zasobna czytelnia lub wcale teatr. Albowiem ten ostatni nawet w zdrojowiskach pierwszego rzędu rzadko kiedy bywa dobry; lichej zaś nie zabawi. Ale dobry fortepian w godowni, tudzież kilka dzienników najczęściej czytanych powinny się znajdować w Krynicy.“ Tymczasem już w 6 lat był w Krynicy doskonały teatr krakowski pod dyrekcją Skorupki, i niemal stale od tego czasu dobry teatr się utrzymywał, a w r. 1882 na ten cel wybudowała komisja zdrojowa odpowiedni budynek.

„Potrzeba apteki choćby tylko na lato, bo po lekarstwa trzeba posyłać do Sącza lub do Lubowni, dlatego choćby aptekarz sądecki przysyłał tu na lato swego sprawnego pomocnika“. Apteka była już w Krynicy w r. 1861. Hugo Nitribitt osiadł tutaj na stałe. Po nim przejął aptekę jego syn Henryk i prowadzi ją do dzisiaj.

„Wystawiwszy wierny obraz obecnego stanu zdrojowiska, przyznać trzeba, że władza opiekująca się tym zakładem, już tem zasłużyła się krajowi, że zdrojowisko dźwignęła z zupełnego upadku i swem staraniem potrafiła znowu zwabić do niego chorych, których liczba od lat trzech wzrasta“.

Tu znajdujemy najlepszy dowód, że nie Prof. Dr. Dietl uchylił wyrok, „Krynica delenda esse“ ale działali tu przedtem jeszcze inni ludzie, których zasługi historycy pomijać nie powinna. — Suum cuique. — Przy końcu tego międzyczasu Prof. Dr. Dietl współdziałał z nimi, wyprawiając swych chorych do Krynicy, a ujął cały ster sprawy w swe ręce dopiero 10 Października 1856 roku.

Korespondencye.

Truskawiec w połowie lipca 1906 r.

Piękne zapowiedzi świetnej przyszłości Truskawca, wygłoszone z racy objęcia dzierżawy na dalszych lat 12 przez obecnych panów sytuacji — nie ziściły się w ubiegłym, pierwszym sezonie, a wątpić też należy, czy i w następnych tygodniach doczeka się potulny „kuracysz“ truskawiecki (najcierpliwszy ze wszystkich na kuli ziemskiej!) uwzględnienia swoich skromnych zresztą potrzeb i pragnień.

„Po dawnemu“ — oto stałe a dumne hasło zarządu! Po dawnemu więc... nieporządki i braki wszelakie w zostawionych na Opatrzność Boską starych, brudnych łazienkach (nowe jeszcze nie otwarte, już się jednak mają ku ruinie); po dawnemu barbarzyńskie marnowanie cudownej w skutkach swoich „Naftusi“ i barbarzyńskie również przy niej urządzenia; po dawnemu nieład u „Marysi“ i „Zosi“ odstraszaający; po dawnemu prymitywność w borowinowych kabinach oraz w inhalacji. I po dawnemu komunikacja w obrębie Zakładu całkiem niemożliwa, zwłaszcza w dni deszczowe lub podczas przepędzania bydła „gromadzkiego“; po dawnemu krzyżące ubóstwo spacerów, o które nikt dbać nie myśli; po dawnemu wali się duszne, wilgotne

Krościenko pod „Księżym lasem“.

szatro szumnie „klubem“ zwane, Sezam, który otwiera się za dodatkową zapłatą, uiszczaną niezależnie od sutej „Kur-taxy“, parodia Kurhausu i przedmiot pośmiewiska licznych już obecnie przybyszów z Królestwa Polskiego i zabranych prowincyi; po dawnemu rzempoli nielitośnie dziesiątka zebranych z całego świata przygodnych dławidudów; po dawnemu lekceważenie próśb, życzliwych głosów, propozycji, a nawet ostrzeżeń, iż tym „systemem rabunkowym“ zajędzie się niedaleko; po dawnemu wreszcie rozłącza się nad całą tą uroczą kotliną widmo apaty i nudy, przed którym radby uciec melancholijny kuracysz!

Ale Królewicz wód polskich ma widocznie nieprzepartą niczem siłę, więc i to mordercze „po dawnemu“ dotąd (podkreślamy to: dotąd) zaszkozić mu jeszcze nie zdołało. Chorzy, prawdziwie chorzy, gdzieindziej polepszenia napróżno szukający, ciągną tu, jak na odpust. Od 15. maja do 15-go czerwca r. b. przybyło drużyn 550, osób 776, a teraz jest niezawodnie drugie tyle, jeśli nie więcej. — Z osób bardziej znanych bawili lub bawią: hr. Baworowski (Wacław) z dużym dworem, Bohdanowie Branicy, prezes Biechoński, prezydent trybunału Budzynowski, publicysta Czapelski, posłowie prałat Komorowski, Obertyński, Ochrymowicz, Dr St. Jabłoński, Rozwadowski, wice-marszałek Pilat, ks. prałat Wiśniewski i inni. Zakordonowi, jak się wyżej rzekło, a nawet z głębi Rosyi i różnojęzyczni też przybyli w gęstym nader zastępie i wszyscy chwalą i błogosławią tylko to... czego zniszczyć nie zdołano: zbawienną solankę i wody zdrowiodajne! To jeno zaiste zostało rzetelnie... po dawnemu!

Resztę, jeśli nie weźmiemy w rachubę nowych sznurków do dzwonek, nieco lakieru na stare wanny i zegara

Józef Massar Kraków, ul. Floryańska L. 15

Poleca w wielkim wyborze: **NOWOŚCI NA SUKNIE DAMSKIE**, wełny, jedwabie, batysty, zefiry i t. d. oraz **ogromny wybór Nowości w konfekcyi dziecięcej.**

Dla Panienek do lat 16-tu. — Dla chłopców do lat 15-tu.

Towar doborowy. — Ceny umiarkowane.

na klubie (przywiąż kwiatek do kożucha!) — resztę zawdzięcza Truskawiec w zupełności prywatnej inicjatywie. A więc europejski pensjonat „Janinę“; doskonale urządzone, a ztąd pełne zawsze, wille: „Zofię“, „Pod Matką Boską“, „Świteziankę“, „Grażynę“ i „Saryusza“; przyzwoitą kuchnię u Kolońskiego; zabawy gimnastyczne dla licznej dziatwy pod kierunkiem p. Woynarowskiego; laboratorium chemiczne; tegich masażyistów, a co najważniejsza, grono sumiennych, zamiłowanych w swoim kunszcie i biegłych wiele lekarzy, którzy borykają się zwycięsko z wszelakimi chorobami serca, nerek, pęcherza, goścca, żołądka i nerwów. Ile im, tym niestrudzonym pracownikom zawdzięcza to nieporównane uzdrowisko „skazy moczowej“, wie tylko ten, kto od lat szeregu — jak piszący te słowa — patrzy zarówno na ich działalność, jak na skuteczność wód i na ...krótkowzroczną zaiste gospodarkę posesorskiego duetu.

ski.

Pieniny. — Sokolica od „Leśnego Potoku“.

Otrzymujemy następujące pismo z prośbą o zamieszczenie:

Pod adresem Dyrekcyi kolei państwowych we Lwowie proszę o zamieszczenie tych kilku uwag: Na szlaku Drohobycz—Borysław jest stacya kolejowa Drohobycz—Truskawiec, skąd drogą kołową dostać się można do zakładu kąpielowego w Truskawcu. Niestety jednak droga kolejną zbyt uciążliwa, niejednego kuracjusza wstrzymać musi od wybierania się do tego zakładu wśród tak przykrych warunków komunikacyi. A mianowicie przypuścmy, że jadąc do Truskawca — nie wspominając już o centrum przemysłu naftowego, co do którego te same uwagi się odnoszą — a więc jadąc tym szlakiem z Krakowa do Truskawca, pasażer zmuszony przesiadać w Przemyślu, Chyrowie, Samborze i w Drohobyczu — w tej ostatniej stacyi, ażeby odbyć podróż — ośmiominutową aż do Truskawca, względnie 26-minutową do Borysławia. To czterorazowe przesiadanie odbyć musi pasażer i w nocy, a podróż tę przeważnie odbywa się w nocy, gdyż jedynie wtedy odbyć można tę przestrzeń w przeciągu $9\frac{1}{2}$ godzin. Nic łatwiejszego, jak temu zaradzić przez dodanie jednego wagonu wprost z Przemyśla do Drohobycza lub Borysławia. O to imieniem wielu prosić się ośmielam. Jeszcze jedna okoliczność. Z Borysławia pociąg odchodzi o godz. 9:43 przedpołudniem, przyjeżdża do Krakowa o godzinie — 9:38 wieczorem, a więc pełnych 12 godzin. Dlaczego Dyrekcyja usunęła pociąg wychodzący z Borysławia o godz. 12, ażeby ten czas jazdy skrócić o 3 godziny.

Sądzę, że udogodnienia te wyjdą na korzyść zakładu kąpielowego i udogodnią przemysłowcom połączenie z Borysławiem i że połączenie to bez wielkiego trudu przeprowadzić się da.

Łączę wyrazy poważania

Dr. Jan Landau.

Krajowy Związek turystyczny.

Dnia 18 lipca zawiązało się w naszym mieście nowe stowarzyszenie, mające na celu ściąganie tu jak najliczniej obcych podróżnych, oraz ożywienie zdrowego ruchu turystycznego wśród swoich. Cele niezawodnie bardzo rozumne i praktyczne, leżące w interesie całego kraju i wszystkich warst jego ludności. Za granicą istnieją i działają z pożytkiem liczne podobne stowarzyszenia; można żywić nadzieję, że i nasze rozwinie się naprawdę i spełni dobrze zakreślone zadanie, że społeczeństwo zrozumie jego potrzebę i poprze je należycie.

Na pierwsze zgromadzenie przybyło około 30 rzeczywistych członków oraz wysłani na podstawie statutu Związku delegaci różnych instytucyi. Jako delegat p. namiestnika przybył starosta podgórski, radca namiestnictwa hr. Edward Starzeński; dalej delegaci: miasta Krakowa wiceprezydent Sare; dyrekcyi kolei państwowych Dr. Wróbel; Tow. miłośników historii i zabytków Krakowa radca Dr. Józef Muczowski; Tow. Tatrzańskie Dr. Stanisław Krygowski; Izby handlowej p. Jakób Judkiewicz; m. Wieliczki p. Strzelbicki, emeryt. naczelnik tamtejszej stacyi kolejowej; gminy Zakopane Dr. Chramiec. Ze Lwowa przybyli: poseł Dr. Battaglia; delegaci: Rady miasta Dr. Aleksander Lisiewicz; Izby handlowej Dr. Ernest Adam; dyrekcyi kolei państwowych p. Czaban. Przybył też delegat i wiceprezes oddziału Czarnohorskiego Tow. Tatrzańskiego p. Hofbauer.

Zebrani zgromadzili się w wielkiej, pięknej sali obrad dyrekcyi kolei państwowych przy placu Matejki. Jako gospodarz zagaikł obrady radca dworu i dyrektor Józef Horoszkiewicz, witając zebranych i dziękując delegatom za przybycie, a prasie za użyczane poparcie nowej instytucyi od podniesienia pierwszej myśli organizacyi. Mowca wyraził podziękowanie p. namiestnikowi za żywe zajęcie się Towarzystwem i przysłanie swego delegata w osobie radcy namiestnictwa hr. Starzeńskiego. Towarzystwo niezawodnie liczyć może na poparcie władz i miast. Wezwana przez ministerstwo kolejowe, dyrekcyja krakowska przeprowadziła wstępne kroki i dzisiaj nastaje okres rzeczywistej pracy, którą niezawodnie poprze całe społeczeństwo. Mowca wśród oklasków zakończył swoje przemówienie życzeniami trwałego i najlepszego rozwoju i wezwał zgromadzenie do wyboru przewodniczącego.

Na wniosek wiceprezydenta Sarego, przez aklamacyę wybrano przewodniczącym p. radcę dworu Horoszkiewicza.

Hr. Edward Starzeński podziękował przewodniczącemu, za słowa zwrócone do p. namiestnika, wyrażając zapatrywanie, że tak p. namiestnik jak władze rządowe nie odmówią poparcia Towarzystwu, mającemu na oku tak piękne i pożyteczne dla społeczeństwa cele (oklaski).

Prof. Dr. Pareński w przemówieniu swem zaznaczył na wstępie, że zapewne będzie rzecznikiem ogółu zebranych, jeżeli radcy dworu Horoszkiewiczowi wyrazi najgorętsze podziękowanie za doprowadzenie do utworzenia Towarzystwa turystycznego (huczne oklaski). Dalej mowca w bardzo pięknym i ożywionem praktycznymi myślami przemówieniu rozpatrzył działalność podobnych towarzystw za granicą i płynął z tej działalności pożytek. Przy pomocy powstającego dziś Towarzystwa turystycznego możemy dorównać w tym ruchu zachodnim krajom i osiągnąć te zyski, jakich gdzieindziej podobne organizacje przysparzają.

P. Horoszkiewicz, podziękowawszy prof. Drowi Pareńskiemu za wyrazy uznania, zaznaczył, że w pracy około organizacyi Towarzystwa nieśli mu wydatną pomoc inspektor Dr. Wróbel i komisarz Dr. Wacław Przybylski. (Oklaski).

Przystąpiono do wyborów. W skład wydziału weszli: z Krakowa: 1) Prezydent miasta Dr. Leo; 2) radca dworu Józef Horoszkiewicz, dyrektor kolei państwowych; 3) JE. Antoni hr. Wodzicki; 4) prof. Dr. Stanisław Pareński; 5) Eustachy Chronowski, właściciel Grand Hotelu; 6) Dr. Ma-

ryan Starzewski, zastępca naczelnika biura komercyjnego krak. dyrekcji kolei państw.; ze Lwowa: 7) poseł Dr. Roger baron Battaglia; 8) Dr. Aleksander Lisiewicz, delegat Rady m. Lwowa; 9) Stanisław Sokołowski, właściciel biura kolejowego. Z Truskawca: 10) Zenon Pelczar.

Następnie toczyła się obszerniejsza dyskusja nad celami i zadaniami nowego Towarzystwa. Zabierali głos pp. Hofbauer, Dr. Wróbel, Dr. Krygowski, Józef Hopcas, Dr. Battaglia, Czaban, Wójcik, prof. Dr. Pareński, Dr. Muczowski, radca dworu Horoszkiewicz. Uchwalono wezwać wydział, aby się zaraz ukonstytuował i rozpoczął pracę oraz zorganizował odpowiednie biuro i wyszukał odpowiednią osobistość do jego kierownictwa.

Po zamknięciu walnego zgromadzenia odbyło się posiedzenie wydziału. Prezesem Towarzystwa wybrany został JE. Antoni hr. Wodzicki; I wiceprezesem poseł Dr. Roger bar, Battaglia; II wiceprezesem radca Dr. Józef Muczowski; skarbnikiem p. Eustachy Chronowski; prowizorycznym sekretarzem Dr. Waław Przybylski.

Do komitetu wykonawczego wybrani: Dr. Aleksander Lisiewicz i Dr. Ignacy Wróbel.

Uchwalono rozpiścić konkurs na posadę fachowego kierownika biura z płacą 300 kor. miesięcznie. Podania przyjmuje wiceprezes Dr. Muczowski.

Dnia 31 lipca odbyło się posiedzenie, na które przybyli wszyscy wydziałowi jakoteż i delegaci. Po omówieniu najżywońszych spraw, zamianowano sekretarzem i szefem biura p. Zygmunta Rosnera z Krakowa.

GŁOSY PUBLICZNOŚCI.

Nasi lekarze ordynują

Wodę Krościeńską

ze źródła Stefana

w chorobach dróg oddechowych i moczowych,
w niezżytach żołądka i jelit.

Polecana przez wszystkich naszych lekarzy, szczy się dziś z przeszło 1000 świadectw wyłącznie lekarskich.

Dr. XAWERY GORSKI

lekarz zakładowy w Szczawnicy

dawna kancelarya Zarządu: Plac Dietla.

Dr. St. Benedykt Kwiatkowski

były I. Asystent kliniki chorób wewn. Uniw. Jagiell. ordynuje jak w latach ubiegłych od 15-go maja b. r. w Maryenbadzie („Stadt Hamburg“).

Rymanów = Zdrój

Willa „Zacisze“

pierwszy pensjonat w Rymanowie. — Dla dzieci troskliwa opieka, według najnowszej metody. — Kuchnia domowa doborowa. — Ceny bardzo przystępne.

Rozmaitości.

Listy gości: Iwonicz	do 26 lipca	3263 osób
Krynica	„ 29	4240 „
Rabka	„ 18	1999 „
Rymanów	„ 23	1797 „

Szczawnica od 16 lipca 1669 osób

Truskawiec „ 16 „ 1721 „

Zakopane „ 28 „ 5673 „

Obce listy gości:

Abbacya 22.668 osób; Francensbad 6.615 osob; Karlsbad 41.300 osób.

Kronika krynicka. Rozstrzygnięcie konkursu na plany łązienek borowinowych i hydropatycznych nastąpi w pierwszych dniach sierpnia w Krynicy. Na konkurs wpłynęło 7 projektów. JE. Pan Namiestnik, który będzie przewodniczyć komisji i w tym celu umyślnie przyjeżdża do Krynicy, powołał na jurorów: prof. Talowskiego, architekta Rawskiego, prof. Ekielskiego, architekta Drobego, c. k. radcę Dworu Dr. Merunowicza, radcę ces. Dr. Ebersa i Dr. Kopfa.

Program zabaw, koncertów i t. p. na miesiąc sierpień:

3. sierpnia: Koncert Michałowskiego.
5. „ Festyn na pochod weteranów z 1863 r.
6. „ Koncert chóru akademickiego lwowskiego.
10. „ Wieczór humorystyczny Władysława Barączka.
13. „ Koncert śpiewaka operowego Augusta Dianiego.

Przedłużenie godzin kąpielowych. Celem zarządzenia brakowi kąpeli zarządził Zarząd zdrojowy wydawanie kąpeli mineralnych także od godziny 3 do 4 po południu, a borowinowych od 6 do 7 wieczorem. Wskutek tego zarządzenia będzie można wydawać o 61 kąpeli mineralnych i o 27 kąpeli borowinowych dziennie więcej, jak dotychczas.

Dr. S. Skreinka, były asystent Prof. Dr. Schröttera w Wiedniu, ordynuje stale w Rożnowie (Morawa) w chorobach krtani, płuc i oskrzeli.

Nasz Kraj. Największy tygodnik literacko-artystyczny w Polsce, ma zapewnione współpracownictwo najwybitniejszych sił literackich i artystycznych polskich, umieszcza prace historyczne, monografie miast i zamków, poezje, nowele, powieści, artykuły ekonomiczne, społeczne i krytyczne, artykuły z zakresu historii, sztuki, teatru i muzyki. Bogaty dział rzeczy aktualnych. — W zeszytach ostatnich „Nasz Kraj“ zamieścił artykuły, obficie ilustrowane o Truskawcu, Krynicy, w dalszych numerach będą inne nasze kąpielowe miejsca.

Bilety powrotne do Zakopanego. Dyrekcya kolei państwowych w Krakowie komunikuje nam:

Celem ożywienia ruchu turystycznego do Tatr, zaprowadza się dla jazdy z Krakowa do Zakopanego, oraz z powrotem do Krakowa następujące bilety powrotne: 1) Bilety powrotne pięciodniowe, nie licząc dnia wyjazdu z Krakowa, po zniżonych cenach: I. klasa koron 15.70, II. klasa koron 9.90, III. klasa koron 5.20. Bilety wydają kasy osobowe w Krakowie do odchodzących według rozkładu jazdy pociągów do Zakopanego codziennie aż do odwołania, 2) Bilety powrotne czternastodniowe po zniżonych cenach: II. klasa koron 13.90, III. klasa koron 7.40. Bilety wydają kasy osobowe w Krakowie do odchodzących według rozkładu jazdy pociągów do Zakopanego codziennie podczas letniego sezonu 1906, to jest po koniec września.

Ulgi w tej formie mają już poważne znaczenie dla turystyki i przyczynić się powinny do licznych wycieczek przez Kraków w Tatry i do Zakopanego. Ulgi przyznane przez ministerstwo kolejowe, zawdzięczamy żywemu poparciu Koła polskiego, niemniej życzliwemu uzasadnieniu tużejszej dyrekcji kolei państwowych. Osobno podnieść należy żywą troskliwość, z jaką podniesioną przez Tow. Tatrzańskie sprawę poparł prezydent miasta, rozumiejąc bardzo dobrze, że ożywienie ruchu turystycznego i skierowanie go na Kraków, przyniesie pożytek miastu i obywatelstwu.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:

Zygmunt Rosner.

NADESLANE.

Za rubrykę „Nadestane” Redakcja nie odpowiada.

Pierwszorzędna Pracownia SUKIEN MĘSKICH

≡ Leona Grabowskiego ≡

właściciel firmy

Gabryel Grabowski

w Krakowie, ulica Szpitalna L. 36.

Telefon 561.

Materyały i krój angielski.
Wykończenie artystyczne.

Francensbad - Zdrój Natalii

SZCZAWA LITOWA

NAJZASOBNIEJSZA W KWAS WĘGLOWY
WYPRÓBOWANA I POLECANA PRZEZ
LEKARZY, JAKO ZNAKOMITY NAPÓJ
≡ LECZNICZY I DYETETYCZNY. ≡

FRANCENSBADZKIE ORYGINALNE
WYCIĄGI BOROWINOWE WYRABIANE
W ZARZĄDZIE MIEJSKIM (zielono-białe
opakowanie).

Składy w Galicyi:

Kraków: Aptekarz Konstanty Wiszniewski.

Lwów: Rudolf Weinreb, c. k. nadworny do-
stawca.

Tarnów: N. Trauma Syn.

Przemyśl: S. Ochsenberg.

Do nabycia we wszystkich składach wód mine-
ralnych, aptekach i drogueryach albo wprost
z Franzensbader Mineralwasser Versendung.

SKŁADY: J. Wentzl; apt. Konstanty Wi-
szniewski i Józef Goldwasser.

Ściśle naturalne napełnianie.

Woda stołowa o bardzo przyjemnym smaku

Leczy skutecznie:

gościec, dnę, rwę kulszową, cukrówkę, cierpienia
narządu moczowego, nerek i pęcherza.

— Działa łagodnie moczopędnie. —

Püllna: naturalna woda gorzka, słynna
na cały świat.

Püllna: znana przeszło od 100 lat —
bardzo liczne lekarskie uznania.

Püllna: do nabycia we wszystkich han-
dlach.

ZARZĄD ŹRÓDEŁ „KLÖSTERLE“ i „PÜLLNA“

Józef Weber.

Główny skład:

Klösterle obok Karlsbadu (Czechy).

Szczawa
Krondorfska
uznana za
najlepsza i naturalna.

Reprezentacje: Kraków, Grodzka 48.

Lwów, Sykstuska 31.

Powszechnie słynne Wody Mineralne
ZE ŹRÓDEŁ

VICHY

Własność Rządu Francuzkiego.

Polecane przez pierwsze powagi lekarskie.

CÉLESTINS: W chorobach nerek, pęcherza i kanału mo-
czowego, podagrze i chorobie cukrowej.

GRANDE-GRILLE: W chorobach wątroby, przy
dolegliwościach kiszki i ka-
mieniu żółciowym.

HOPITAL: Przy wszelkich dolegliwościach wskutek złego
trawienia.

Do nabycia we wszystkich składach Wód mineralnych i Aptekach.

MATTONIEGO

WODA GORZKA

wszędzie do nabycia.

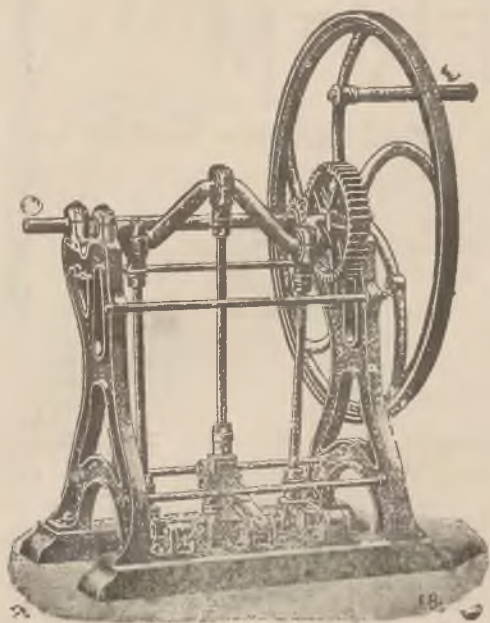
ranciszka Józefa

Woda gorzka jest najlepszym
naturalnym

środkiem przeczyszczającym.

OGŁOSZENIA.

Za dział inseratowy Redakcja nie odpowiada.

Konces. Zakład studniarski S. MAŁOCHLEBA

Lwów 2, przy ulicy Grodeckiej L. 143

Wykonuje we Lwowie i na prowincyi:

Studnie kopane i wiercone zwykłe

tudzież większych rozmiarów dla centralnych stacyj elektrycznych, browarów, gorzelń, tartaków i t. p. zakładów.

Uskutecznia otwory wiertnicze do 50 cm. średnicy i niżej, tudzież wszelkie roboty w zakres studniarstwa wchodzące oraz

dostarcza Pompy

wszelkich systemów po najprzystępniejszych cenach.

NAJWIĘKSZY i PIERWSZY KONCES.

ZAKŁAD POGRZEBOWY

„POMPES FUNEBRES“

A. Szafrńskiego

Kraków, ulica Kopernika L. 32.

FILIA: ulica Mikołajska L. 16.

TELEFON Nr. 51.

Urządza pogrzeby od najwspanialszych do najskromniejszych, rzetelnie, po nader umiarkowanych cenach i ze ścisłą punktualnością.

Własny wyrób trumien oraz wszelkie wyroby kamieniarskie.

Zakład podejmuje się przewozu i sprowadzania zwłok ze wszystkich krajów Europy.

Zakład reprodukcji fototechnicznej

T. JABŁOŃSKI i SPÓŁKA

w Krakowie, ul. Franciszkańska L. 4,

podejmuje się wykonania wszelkich klisz na miedzi, mosiądzu lub cynku, mających służyć do ilustracji wydawnictw naukowych, artystycznych, oraz do wszelkich publikacji przemysłowych, reklamowych (ogłoszenia, cenniki, marki ochronne i t. d.)

Istniejący przy powyższym Zakładzie

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

wykonywa wszelkie prace w zakres artystycznej fotografii wchodzące.

PIERWSZEJ KRAJOWEJ PAROWEJ

FABRYKI WYROBÓW SPOŻYWCZYCH
BOGDANÓWKA-LWÓW

Mikołaj Ludvig następcy
poczta Lwów 15.

Kraków KRUPIŃSKI Pędzichów 11.

Fabryka

Towarów mącznych

„Bronisława“

w Sygniówce p. Lwów 15

Bronisławy z Russockich Kasparkowej

wyrabia

Makarony wszelkiego rodzaju.

Świeże

Wody mineralne

do każdej stacyi kolejowej wysyła

Specjalny skład wód

N. Trauma Syn

Tarnów, Hotel Krakowski.

Ceny umiarkowane.

Płaszowska parowa Fabryka

Dachówek i Cegieł

Stow. zarejestrowane z poręką ograniczoną.

Biurowo: KRAKÓW, ul. GERTRUDY L. 8,

poleca: dachówkę tłoczoną i ciągnioną, dreny różnych kalibrów, cegły maszynowe, okładzinowe i fasadowe po cenach przystępnych.

ZARZĄD.

Zakład dla leczenia chorób kobiecych

pod kierunkiem

Dr. M. CERCHY i Dr. T. PIOTROWSKIEGO

Kraków, Podwale L. 12.

Leczenie spraw zapalnych, zwłaszcza przewlekłych około- i przy-macicznych zmian chorobowych w przydatkach i mięszu macicy, niedoksztatu macicy, zaburzeń w miesiączkowaniu, nadmiernego otluszczenia brzucha, niedowładu jelit. Leczenie gorącym powietrzem (met. Bier-Polano), długotrwałe gorące irygacje, ułożenie na równi pochyłej (planum inclinatum) z równoczesnym obciążeniem zewnętrznym i wewnętrznym (kolpeuryza powietrzna i ręciovą), mięsienie mechaniczne, gimnastyka lecznicza (met. Thure-Brandt), mięsienie elektryczne, zastosowanie lecznicze prądu elektrycznego (met. Apostoli), galwanizacja, faradyzacja, elektro-liza, kateforeza.

Zakład otwarty od 8-12, 4-6 i prowadzony tylko przez lekarzy.

Kto

pragnie korzystnie zaopatrzyć się w jakiegokolwiek artykuły żelazne dla gospodarstwa rolnego lub domowego, dla celów przemysłowych i t. p. — niech we własnym interesie nie zaniedbuje zażądać cenników i oferty od firmy

Jan Schumann

Lwów, Akademicka 3,
Dom handlowy i techniczny.

Główny skład i zastępstwo na Galicyę firmy
Hutter & Schranz.

SIATKI, DRUTY KOLCIASTE,
OGRODZENIA i t. p.

JÓZEF GORECKI

Fabryka siatek, mebli konstrukcji żelaznych i wyrobów ornam. kutech w Krakowie, ul. św. Wawrzyńca l. 26. Telefon Nr. 277.
Magazyn: ul. Starowiślna l. 44 (parter).

MIĘDZYNARODOWE PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWE
(szczególnie z Rosją),

N. KATZNER

Dom spedycyjny i komisowy w Podwoleczyskach, Wołoczyskach, Brodach i Radziwiłowie.

Stałe taryfy przewozowe (Stawki) do Rosji i z Rosji wraz z wszelkimi kosztami oraz fachowe oclenie.

Wywóz wełny drzewnej i desek na skrzynki do jaj. — Adres: N. Katzner w Podwoleczyskach.

Poleca wyroby z kamienia porfirowego: płyty posadzkowe, kločki brukowe, nagrobki, schody, coki i piramidy, bruski i tocydła (t. zw. Trembowelskie) z własnych kamieniołomów po umiarkowanych cenach.

Nawet najwybredniejszych smakoszy potrafią zadowolnić Tutki cygaretowe

FRAM

z watą „Salvesol-Noris“.

Bibułka zrobiona jest z najdelikatniejszych włókien liści morwowych, więc nic dziwnego, że pali się lekko i równo, a dym jest łagodny i chłodny. Własności te podwyższa jeszcze umieszczona w ustniku

„WATA SALVESOL“.

Nadaje się do tytoni lekkich, mniej niż średnio mocnych — wskutek swego nader delikatnego włókna roślinnego. — Każdy palący tytoń, chcąc uniknąć zatrucia nikotyną, powinien palić tylko w cygarniczkach szklanych z watą „Salvesol“.

Oryginalny pakiecik „Waty Salvesol“ wystarcza na 200—400 papierosów lub cygar.

1000 sztuk Tutek „Fram“ 3 K. — 10 Cygarniczek 1 K. 20 hal. Pakiecik Waty „Salvesol“ 30 lub 60 halerzy.

Zakład przemysłowy wyrobów papier. „Noris“

Mr. W. BEŁDOWSKI, Kraków, 2.

DOM ZDROWIA

dla umysłowo chorych Dra Karola Żuławskiego

w Krakowie, ulica Długa L. 82, Telefon 159.

Przyjmuje osoby dotknięte chorobą umysłową, alkoholistów, morfinistów, jakoteż osoby dotknięte wszelkiego rodzaju nerwicami, połączonemi ze zбочeniem umysłu. Leczenie odpowiednio do postępów nauki, hydro- i elektro-terapia w miarę potrzeby. — Dom Zdrowia istniejący od 15 lat, urządzony z komfortem, nie ustępuje w niczem pierwszorzędnym zakładom zagranicznym. Staranna opieka lekarska, wszelkie wygody i towarzyskie życie wśród rodziny są zapewnione.

Ceny wraz z opieką lekarską i zupełnym utrzymaniem od 5 do 10 złr. dziennie, stosownie do umowy i do wymagania.

Właściciel Zakładu przesyła na żądanie program, jakoteż udziela wyjaśnień ustnych lub pisemnych.

Prof. Dr. R. Żuławski
kierownik Zakładu.

Dr. Stanisław Jankowski
lekarz Zakładowy.

Dla Niedokrewnych Hygea Perle

Naturalne wino czerwone.

Wyłączne zastępstwo w Reprezentacji
Szczawy Krondorfskiej

Kraków, ul. Grodzka 48. — Telefon 308.

Akc. Tow. Warsz. Fabryki Perfum
Fryderyk Puls w Warszawie

Wyroby Pulsa dostać można wszędzie w lepszych perfumeryach i składach mat. apt.

poleca wyborowe mydła toaletowe
KOSMOS, MODERNE, GLICERYNOWE.
Perfумы: **ORCHIDEE, EXQUIS.** Wody
kolońskie: **ROYAL, HOLENDERSKA** i
KWIATOWE.

Wodociągi, Kanalizacya

dla miast, miasteczek, gmachów publicznych i domów prywatnych.
Kompletne instalacye z łazienkami i klosetami.

Centralne Ogrzewanie i Wentylacya

Wiercenie studzien, poszukiwanie i ujęcie źródeł. — Oświetlenie
gazowe i elektryczne. — Motory wszelkich systemów. — Wszel-
kie urządzenia mechaniczne. — Młyny, Gorzelnie, Tartaki, Ła-
źnie, Suszarnie i pralnie mechaniczne.

Projektuje i wykonuje

AUGUST LÖW i Ska ulica Kołłątaja L. 6.

Adres telegramów: **AUGUST LÖW LWÓW.**

Generalna reprezentacya patentowanych łazienek szafkowych „Ellkay“.
The Ellkay Syndikate L. t. d. w Londynie.

Zamówienia na mleko i śmietankę z odstawą do domu
lub za abonamentem
we flaszках patentowanych, w naczyniach blaszanych — przyjmuje

MLECZARNIA DÓBR ŁUCZANOWICE

Kraków Podwale 6, Tel. 590. — Zakopane Krupówki 26.

Mleczarnia parowa w Rudkach

wysęła na zamówienie:

Masło deserowe po cenie 2 K. 40 h. franco wraz z opakowaniem,
Serki Imperial i Piwne do śniadań po cenie 20 hal. za sztukę.

W KRYNICY

„Pensyonat Warszawski“

J. ZNAMIROWSKIEGO

dawniej „Pensyonat hydropatyczny“
otwarty od 20-go maja b. r.

„Uniwersal“ Dom komisowo-spedycyjny,
Kantor wymiany, Biuro ogłoszeń i reklamy,
Ajencya dzienników

poleca swe usługi.

Prosimy wszędzie
żądać i zabierać
na wszystkie wy-
cieczki

Botanika

zdrowotną, ziołową wódkę, nagro-
dzoną na wystawie przez przyro-
dników i lekarzy najwyższą nagrodą
„WIELKIM ŻŁOTYM MEDELEM“.

Roman Marczyński, Kraków-Zwierzyniec.

Odznaczony medalem na wystawie przyrodniczo-lekarskiej 1900 r.

WILHELM W. ORNATOWSKI Z AMERYKI
CHICAGO

Dostawca do c. k. kliniki okul. i szpitali,

W KRAKOWIE, ULICA MIKOŁAJSKA L. 10.

FABRYKA NARZĘDZI CHIRURGICZNYCH.

Wykonuje narzędzia medyczne, chirurgiczne i elektroortopedyczne, również wszelkiego rodzaju bandaże i patentowane własnego wynalazku sznurówki do stopniowego prostowania skrzywień. — Uskuteczna wszelkie w zakresie tego zawodu wchodzące roboty stalowe i metalowe.

WYKONUJE: BRZYTWY, NOŻYCKI i SCYZORYKI.

Obstalunki wykonuje najdokładniej, starannie i punktualnie.

Ośmielam się nadmienić, że dla wydoskonalenia się w swoim zawodzie, praktykowałem i zbierałem doświadczenia poza granicami kraju przez lat kilka, a powróciwszy, oddaję pracę swoją i zapal na usługi WP. Profesorów i Lekarzy, jakoteż i Szan. Publiczności, prosząc o poparcie, za które z powierzonej mi pracy choćby najdrobniejszej i najtrudniejszej wywiążę się z sumiennością i elegancją i w ten sposób zasłużę sobie na dalsze względy.

TELEFON Nr. 423.

SKŁAD PIWA ŻYWIECKIEGO

z Arcyksiążęcego Browaru

sprzedaje piwa znane ze swej dobroci z odstawą do domu: **Piwo Cesarskie; Piwo Marcowe.**

Porter nie mający w całym kraju konkurencji, przez powagi lekarskie zalecany —

Ale znakomite, jak angielskie, słodkie i bardzo wzmacniające — w cenie jak porter.

NOWOŚĆ! „Bawar żywiecki“ we flaszках.

Główny skład w Krakowie

LUDWIK LAZAR

ulica św. Anny L. 3.

Obok handlu są urządzone pokoje do śniadań oświetlone elektrycznie z piwem żywieckiem na szklanki

Specjalne chłodownie, lodownie i hale do obciążu piwa znajdują się w Łobzowie pod Krakowem.

Bieliznę męską

ze słynną marką Lwa

w wielkim wyborze poleca Magazyn

A. Skórczewskiego i Polakiewicza

w Krakowie, ul. Floryńska L. 13.

Koszule białe gładkie po K 2:50 3:20 4:60
Koszule białe w plisy " " 4— 5— 5:60
Koszule białe miękkie " " 3:20 2— 5:60 6—
Koszule kolorowe " " 3:50 4— 4:50 5— 5:50 7—
Koszule dla turystów " " 2:50 4— 5— 7—
Koszule nocne " " 3:30 3:70 4— 4:40 4:80 5:50
Koszulki dla cyklistów (Sweaters po 2— 3— 4:80
Kalesony po K. 2:50 3— 3:50 4— 4:50

WIELKI WYBÓR KOŁNIERZY. MANKIETÓW, SKARPETEK, POŃCZOCH, RĘCZNIKÓW, CHUSTEK DO NOSA BATYSTOWYCH I PŁÓCIENNYCH i t. p.

Zapasy wielkie.

CENY NISKIE, STAŁE.

WODOCIĄGI

dla miast, gmin, folwarków, zakładów kąpielowych, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych, domów prywatnych i t. d. Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp. Instalacje domowe z klozetami, łazienkami itd.

CENTRALNE OGRZEWANIE

wszelkich systemów i wentylacje.

— ŁĄŻNIE MECHANICZNE —
PRALNIE i SUSZARNIE i t. d.

PROJEKTUJĄ i WYKONUJĄ:

Inż. Leonard Nitsch i Ska Kraków, Kolejowa 18.

Najlepsze referencje z dotychczas wykonanych robót. Kosztorysy bezpłatnie.

Żądać prosimy
słynnej

Podbipięty

z Fabryki wódek

ROMANA MARCZYŃSKIEGO Kraków-Zwierzyniec.

dla Diabetyków, najlepszej i najzdrowszej wódki na świecie, niesłodzonej